

Vitaminok

The background is a solid light beige color. In the bottom right corner, there are several overlapping, wavy, light beige lines that create a sense of movement and depth.

Általános jellemzés, fogalom

Tartós tengeri út → Skorbut

Hántolt rizs fogyasztása → beriberi (1896)

Megelőzhetők étrend kiegészítéssel

Rizskorpa kivonat → megelőzi a beriberit

Hatóanyag: aminvegyület (B₁ vitamin)

Létfontosságú (vitális) amin: vitamin

Vitamin:

**szerves vegyület,
a szervezet nem tudja szintetizálni (eleget),
energiát nem szolgáltatnak,
anyag- és energiaforgalomhoz nélkülözhetetlen,
(kivételek: pl. C-vit., csak az embernek, majomnak,
tengeri malacnak vitamin).**

Elnevezés:

Latin abc szerint

**Hasonló élettani hatás, de más eredet:
számindexek ($B_1, B_2, \dots, B_{15}$)**

A vitaminok fiziológiai hatása

Prosztetikus vitaminok

Katalitikus szabályozó tényezők,
fehérjékhez kapcsolódva enzimek.

Induktív vitaminok

Élettani hatásuk nem mindenben tisztázott.

Vitaminszükséglet: $\mu\text{g}/\text{kg}$, mg/kg

Hipovitaminózis: a vitamin hosszabb idejű hiánya

Avitaminózis: a vitamin hiánya betegséget okoz

Hipervitaminózis: a vitamin sokszoros túladagolása

A vitaminok felosztása

Biológiai hatás, kémiai szerkezet, oldhatóság alapján

Zsíroldható vitaminok: A, D, E, K.

Vízoldható vitaminok: B₁, B₂, nikotinsav, B₆, pantoténsav, folsav, biotin, B₁₂, B₁₅, U, C.

Provitaminok: vitaminná tudnak alakulni.

Antivitaminok: vitamin-antagonisták. (pl. enzimből kiszorítják a vitamint)

Zsíroidható vitaminok

- **hiány: enzimaktivitás csökken vagy nő,**
- **szabályozzák egyes fehérjék bioszintézisét,**
- **avitaminózis ritka, hipervitaminózis veszélye nagyobb, (szervezet tárolni tudja).**

A-vitamin

Hiány:

szürkületi vakság (farkasvakság),
hámsejtek elszarusodása, bőr kiszáradása
(hámvédő vitamin),
lassul a csontok növekedése.

Hipervitaminózis: hajhullás, hámlás, bőrgyulladás,
végtagfájdalom.

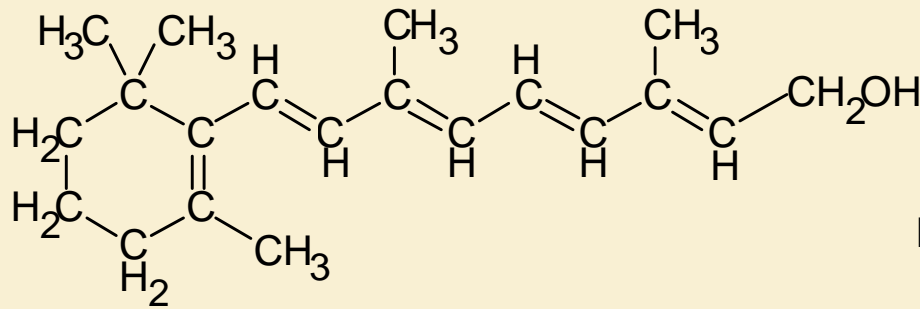
Szerkezet:

tengeri halak májából: A₁
édesvízi halak májából: A₂

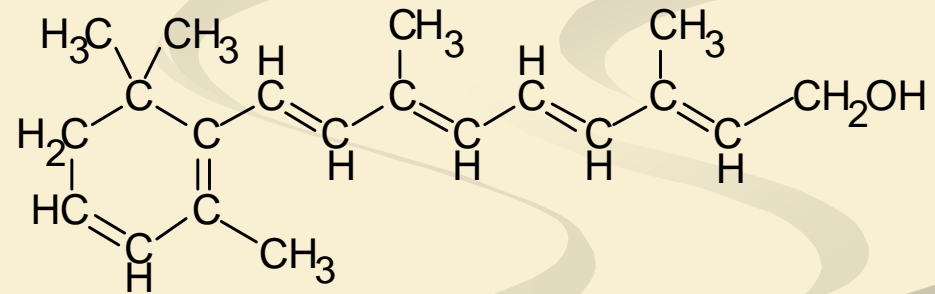
Élettani hatás: A₁ 100%, A₂ 30–40%

**20 szénatomos telítetlen alkoholok = β -jonon-gyűrű
+ izoprének oldallánca.**

Oxidáció $\longrightarrow$ A-vitamin-aldehid $\longrightarrow$ A-vitamin-sav
**100% korlátozott
hasznosulás**

A₁-vitamin

A₂-vitamin

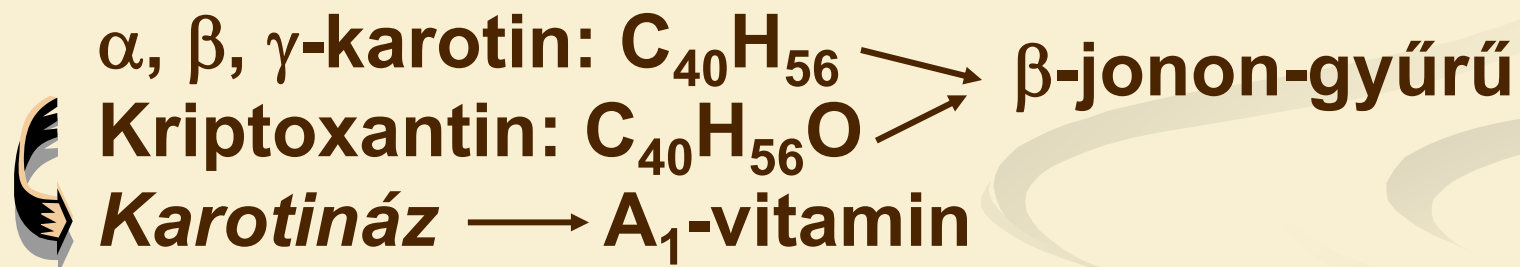
A-vitamin palmitinsav észtere: hatás 100%

Négy kettős kötés = 16 cisz-transz izomer

A-vitamin: mindig transz → a molekula nyújtott és egy síkban helyezkedik el.

A-vitamin előfordulás:

tengeri hal, máj, vese, tej, tojássárgája, tüdő, növényekben 12 karotinoid típusú vegyület:

Napi szükséglet: 0,8–1,5 mg A-vitamin, 5–9 mg β -karotin.

Sok β -karotin: sárgarépa, rebarbara, paraj

Technológia:

**hőnek ellenálló
oxidációra érzékeny**

olajok hidrogénezése → vitamin inaktiválódás

Karotin felszívódás: rossz hatásfok (2%)

**Karotin → enzimes átalakulás → A₁-vitamin →
A₁-vitamin-észter → májban raktározódik
(240–500 mg/máj).**

**Vérben hidrofil fehérjéhez kapcsolódik: 500–800
μg/dm³.**

D-vitamin

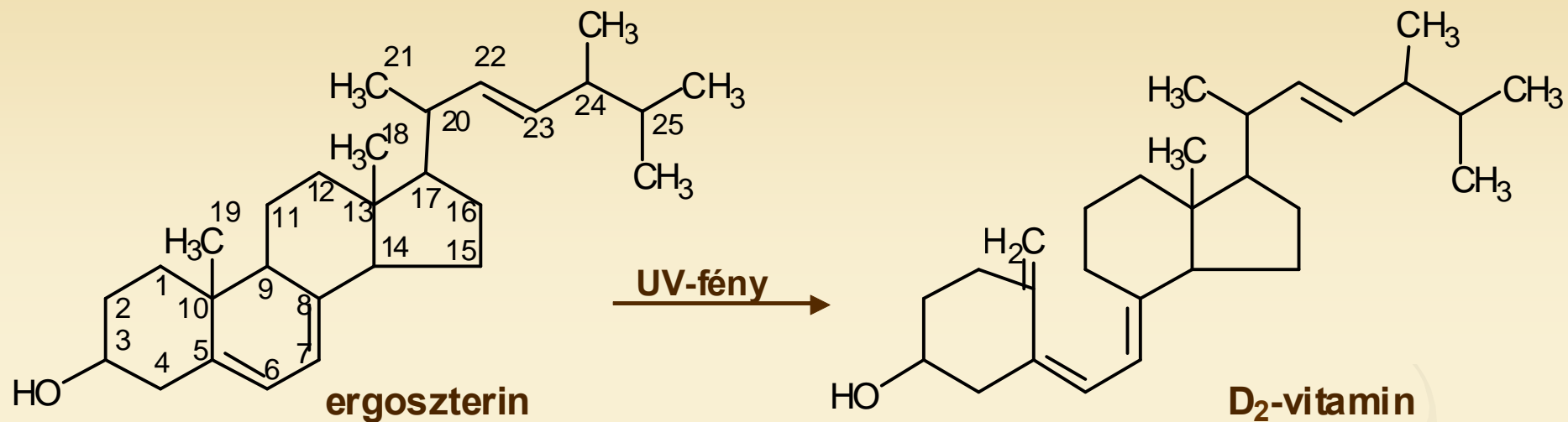
Élettani hatás: Ca- és P-felszívódás, csontokba beépülés szabályozása (kalciferol).

Hiány: angolkór (rachitis)

Csont $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ - és CaCO_3 -tartalma 66%-ról 16%-ra csökken.

Növekedés lelassulás → fejlődésben visszamaradás
→ kis termet.

Előállítás: ergoszterinből és 7-dehidro-koleszterinből UV fényvel.

D-hipervitaminózis:

- csont törékennyé válik,
- vér Ca-szintje nő → érelmeszesedés.

Természetben jobbra D₃-vitamin, D₂-vitamin csak néhány halmájolajban.

Emberben D₃ és D₂ biológiai hatása azonos.

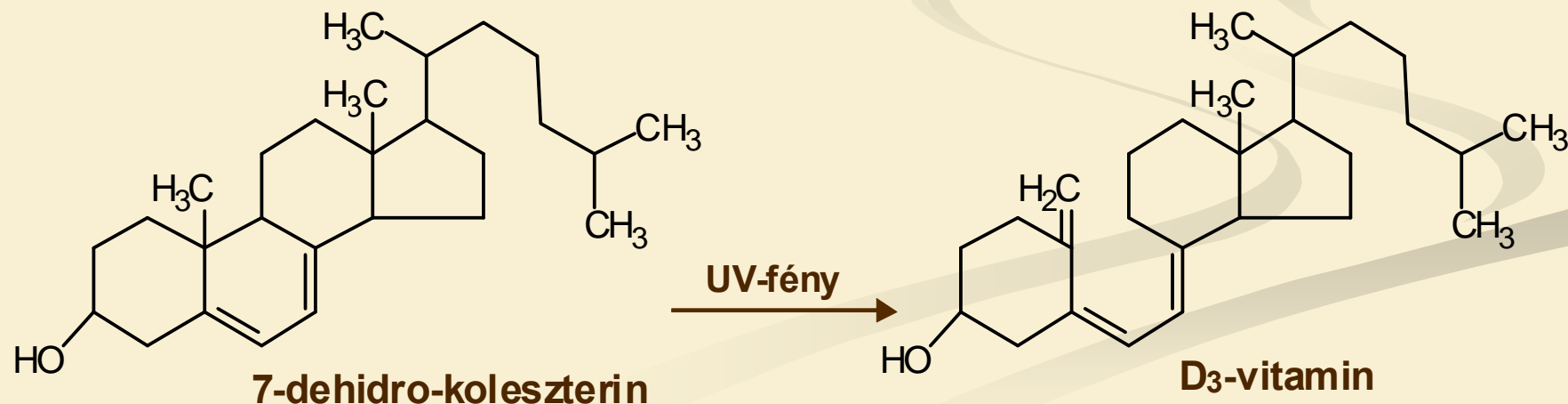
Szükséglet: 20 éves korig napi 10 µg, később napi 5 µg (kivételet a terhes, vagy szoptató anyja).

Szervezetben folyamatosan képződik.

Sok D vitamin: kaviár, lazac, vaj, máj.

Élelmiszerekben sok provitamin.

Tej $\xrightarrow{\text{UV}}$ D-vitamin (Anglia)

E-vitamin (tokoferolok, tokotrienolok)

Élettani hatás:

antioxidáns hatású vegyület → esszenciális zsírsavakat, membránlipideket védik az oxidációtól,

gyulladásgátló, -méréséklő hatás,
csökkenti a véredények permeabilitását.

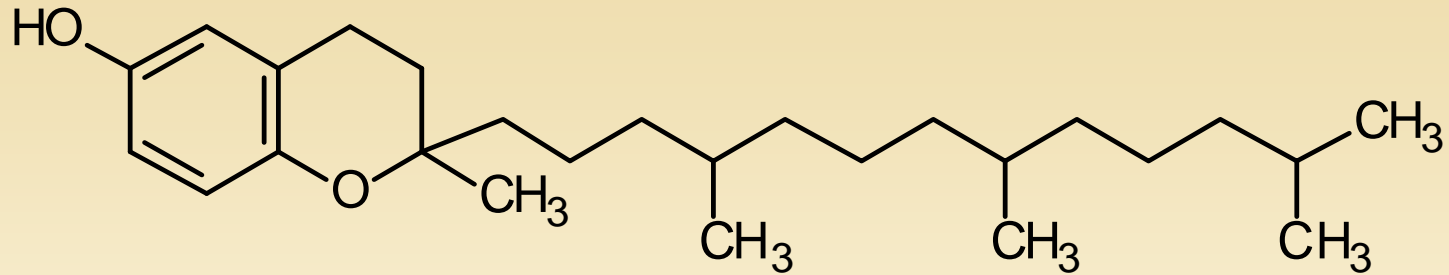
Hiány: meddőség, vérszegénység, izomsorvadás.

Kémiai szerkezet:

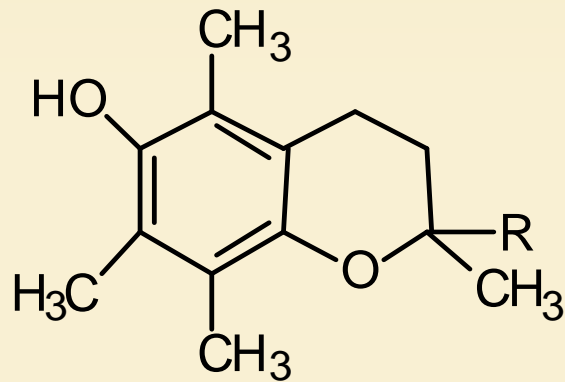
O-tartalmú kromángyűrű + fitil-oldallánc

Alapvegyület a tokol: 2-metil-2-alkil-6-hidroxi-kromán.

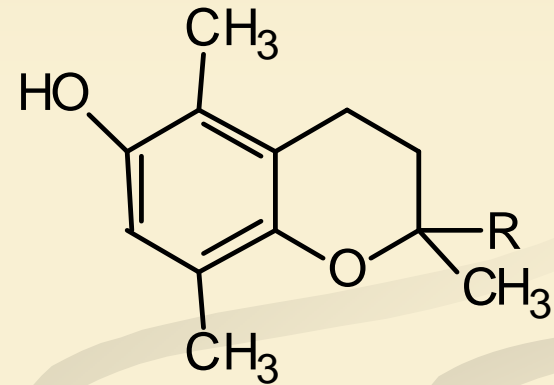
2-metil-2-alkil-6-hidroxi-kromán

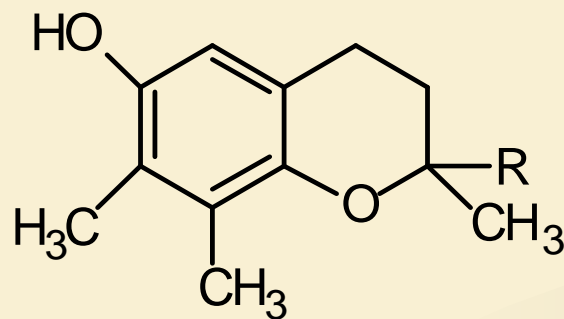
tokol

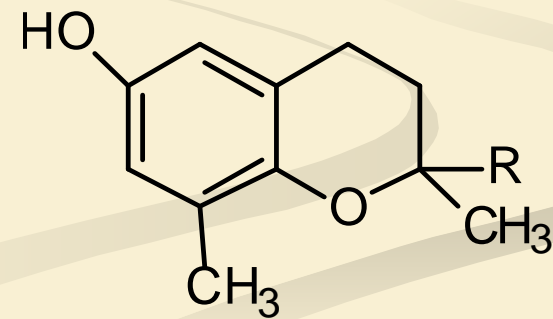
α -tokoferol

β -tokoferol

γ -tokoferol

δ -tokoferol

Biológiai hatás

Tokotrienolok: oldalláncban 3 kettős kötés.

Tokoferolok: sárga színű olajok, oxidációra érzékeny, redukáló vegyületek.

α -tokoferol ecetsav észtere: biológiai aktivitás nagyobb, kevésbé érzékeny az oxidációra.

Legnagyobb antioxidáns hatás: α - és β -tokoferol.

Az ember szükséglete: 5–15 mg/nap.

Telítetlen zsírsav növeli a szükségletet.

Sok E-vitamin:

- hüvelyes magvakban,
- gabonamagvak csírájában,
- vajban,
- levélzöldségekben.

K-vitamin (fillokinon)

Hiány: súlyos vérszegénység a gyomor- és bélrendszerben, véralvadás elmaradás, mert a protrombint a máj nem szintetizálja kellő mennyiségben.

Bélflóra termeli (egészségeseknél hiány $\emptyset$)

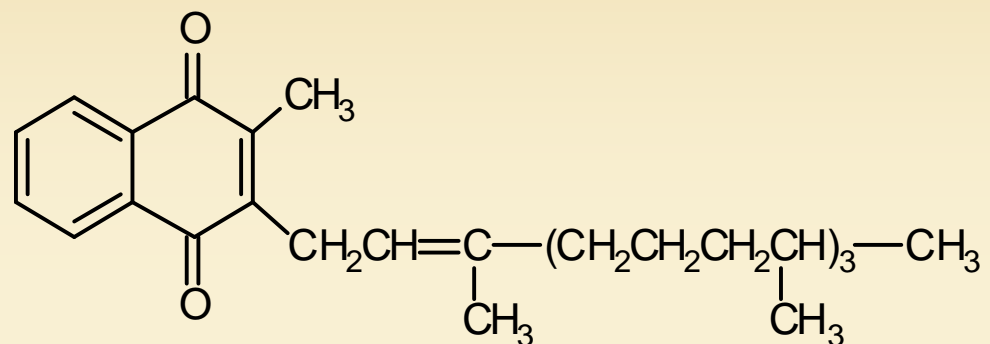
Kémiai szerkezet:

K₁, K₂: 2-metil-naftokinon-származékok

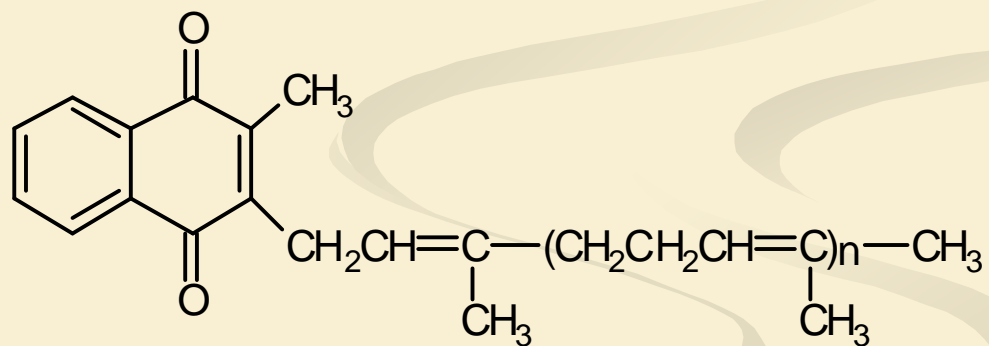
K₁: fitil-oldallánc

K₂: prenil-oldallánc (izoprén egységekből).

2-metil-naftokinon; mindkét molekulában azonos.

K₁-vitamin (2-metil-3-fitil-1,4-naftokinon)

K₂-vitamin (2-metil-3-difarnezil-1,4-naftokinon)

K₁-vitamin: növényi eredetű élelmiszerekben.

K₂-vitamin: állati eredetű élelmiszerekben.

Bél mikroflóra K₂-vitamint termel.

Előfordulás:

zöld levelekben (paraj, káposzta),

állati eredetű élelmiszerekben (máj, vese),

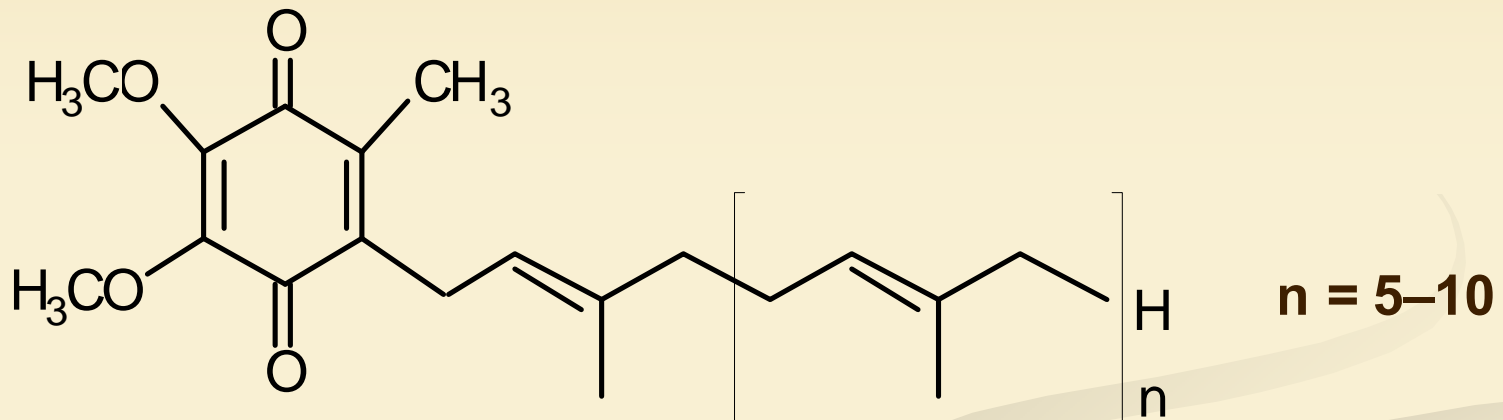
2-metil-naftokinon: 100% vitaminhatás.

K₃-vitamin (az oldalláncot a szervezet szintetizálja)

K-vitamin-szükséglet: 1–4 mg/nap.

Ubikinon: K-vitamin hatású vegyület, a szervezet képes a szintézisére.

$n = 3-12$, az oldallánc C-atomjai száma: 20-65

ubikinon

Vízoldható vitaminok

Legrégebben ismertek: B₁-, C-vitamin.

B-vitamincsoport → számindexszel (1, 2, 6, 12, 15)

A később megismertek elnevezése kémiai szerkezet alapján.

Biológiai szerep:

- Biológiai oxidációt katalizáló enzimek koenzimjei részei, FAD, NAD, Ac-CoA, FADH, NADH.
- Nincsenek provitaminjaik.
- Hiánytünetek gyorsan lépnek fel.
- Hipervitaminózis ismeretlen (de a túlzott vitaminfogyasztás káros: C-vitamin → oxálsav → vesekő).

B₁-vitamin (tiamin, aneurin)

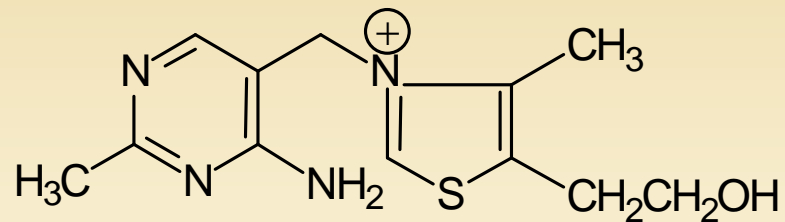
Hiány:

- Beriberi a hántolt rizst fogyasztóknál.
- Ideggyulladás, izomgyengeség, álmatlanság, ödéma, szív működés zavara, bénulás → halál.
- Szénhidrát-anyagcsere felbomlik → piroszőlősav, tejsav a szövetekben: lebontást B₁-vitamin-tartalmú enzim végzi (*piroszőlősav dekarboxiláz, ... transzketoláz*).

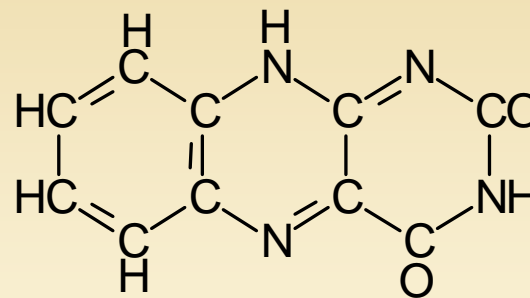
Elnevezés: tiamin, S és NH₂-csoport a molekulában.
aneurin: antineuritiszes hatás.

Technológia: savanyú oldatokban hőtűrő,
semleges-, lúgos közeg: levegő
jelenlétében hő hatására bomlik,
nehézfém sók, oxidálószerek, H₂SO₃
gyorsan inaktiválják.

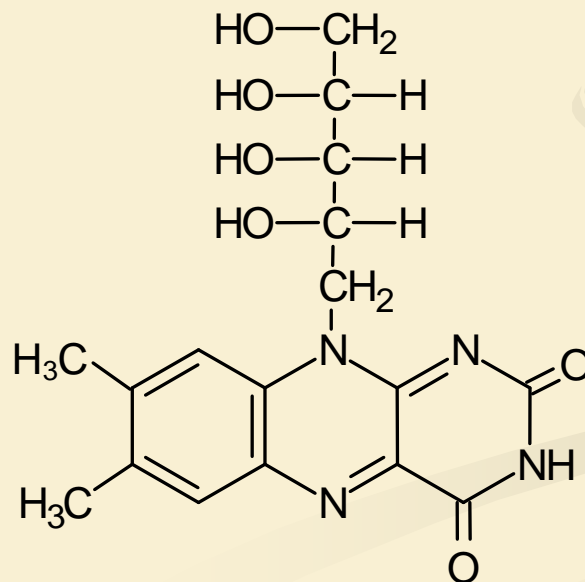
Leghőérzékenyebb B-vitamin.

B₁-vitamin (tiamin)

izoalloxazin

B₂-vitamin (riboflavin)

B-vitamin-hatásúak:

**tiamin-diszulfid,
allil-tiamin (hagymaolajban).**

Előfordulás:

gabonamagvak héja és csírarésze, élesztő.

Szükséglet: 1,5–2 mg/nap.

B₂-vitamin (riboflavin, laktoflavin)

Hiány:

Száj és nyelv nyálkahártyájának a duzzadása, berepedezése.

Általános fáradtság, látási zavarok.

Állatoknál szőrzet kihullás, vérszegénység.

Flavinokhoz tartozó színes vegyület izoalloxazin-vázzal.

Hőre nem érzékeny, fényre könnyen bomlik.

Előfordulás: máj, vese, hal, tojás, tej, zöldség.

B₂-vitamin-szükséglet: 1,5–2 mg/nap.

Biológiai szerep:

FMN, FAD kofaktora → részt vesz az oxidációban;
2 N-atomon 2 H-t köt meg → színtelen leukoflavin.

Nikotinsavamid (PP-vitamin, niacin)

Hiány:

kukoricát fogyasztóknál pellagra,
általános fáradtság,
emésztőcsatorna működésének zavara,
száj, nyelv, nyálkahártya, bőrfelület gyulladása,
bepedése, hámlása.

Szerkezet: nikotinsav, szervezetben nikotinsavamid.

Biológiai szerep: NAD alkotórésze; H-felvétel,
-leadás → biológiai oxidáció.

Előfordulás: gabonamagvak héja, élesztő, máj, vese,
hús, tej, tojás, zöldségek.

Szerep:

Gyomornedv: sósavképzés.

Koleszterinszint csökkentés.

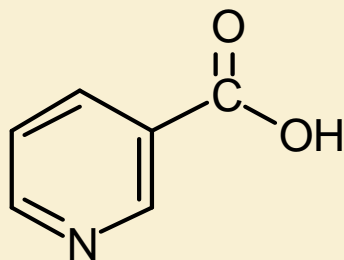
Értágító hatás.

Szükséglet: 10–20 mg/nap.

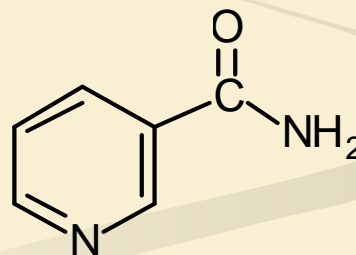
Előállítható Trp-ból, de a hatásfok nagyon rossz.

(60 mg Trp $\rightarrow$ 1 mg niacin).

Kukorica: nagyon kevés nikotinsavamid és Trp.

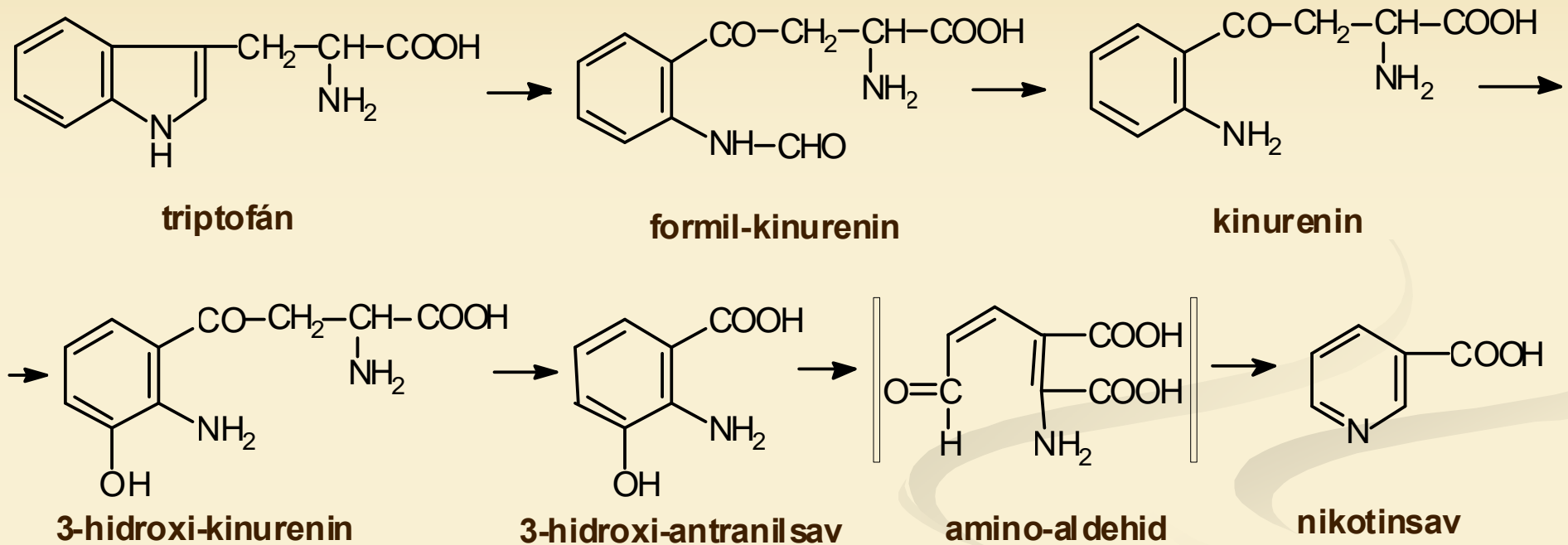

nikotinsav
(niacin)

nikotinsavamid
(niacinamid)

Nikotinsav bioszintézise triptofánból

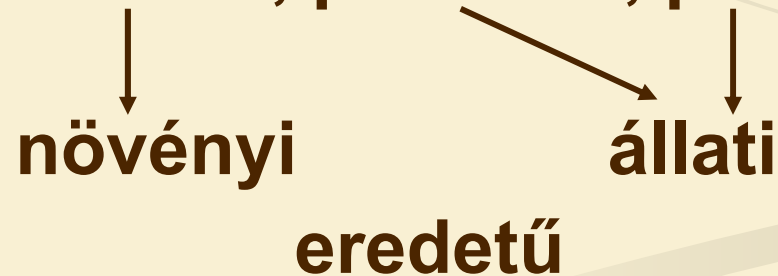
B₆-vitamin (piridoxin)

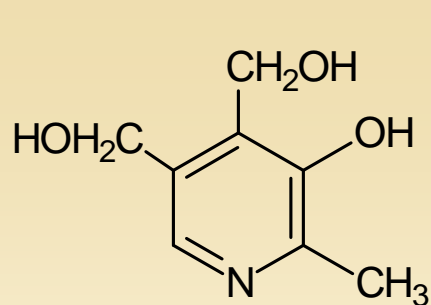
Hiány:

**pellagrára emlékeztető tünetek,
nyálkahártya gyulladása,
bőr cserepes, hámlik, szőrzet kihullik.**

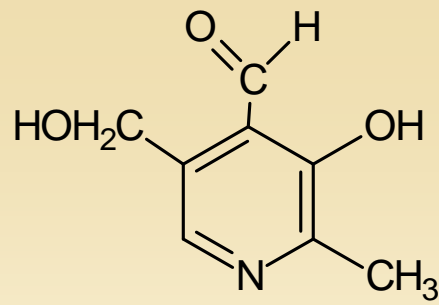
Hipovitaminózis: fehérje-anyagcsere zavar.

Piridoxin = piridoxol, piridoxál, piridoxamin

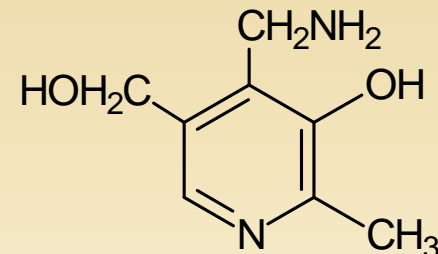

piridoxol

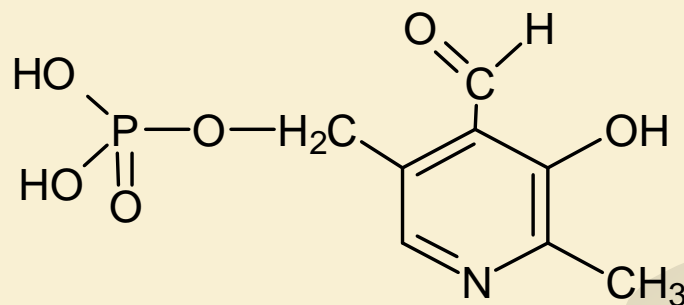

piridoxál

piridoxamin

Biológiailag aktív alak: piridoxál-5-foszfát.

Intermedier anyagcserében: *aminotranszferázok, aminosav dekarboxilázok* koenzimje.

Szükséglet: 2–3 mg/nap.

Előfordulás: hús, máj, tojássárgája, zöldségek, hüvelyesek, bélbaktériumok is termelik.

Pantoténsav

Hiány:

fáradékonyság, nyugtalanság, izomgörcs,
emésztési zavarok.

Avitaminózis állatban: növekedési és szaporodási
zavar, bőr alatti vérzések, idegműködési zavarok.

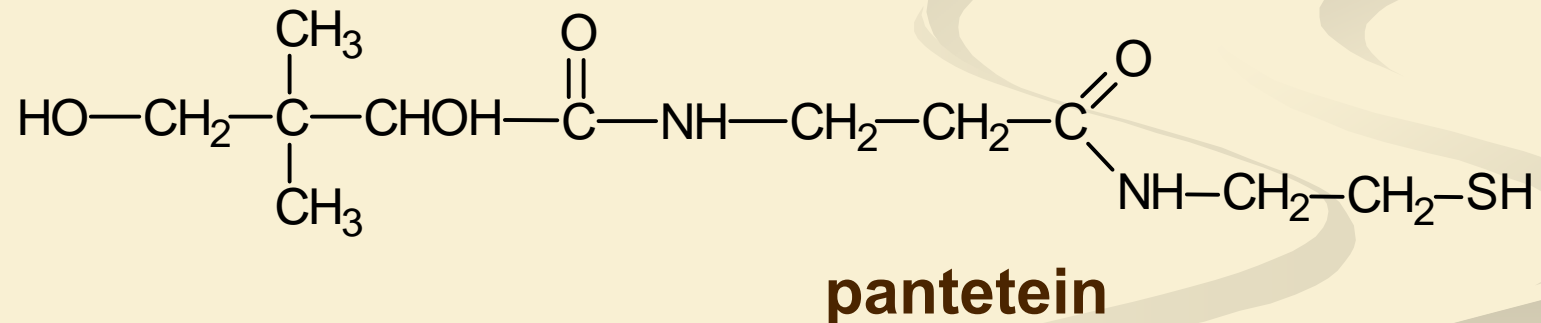
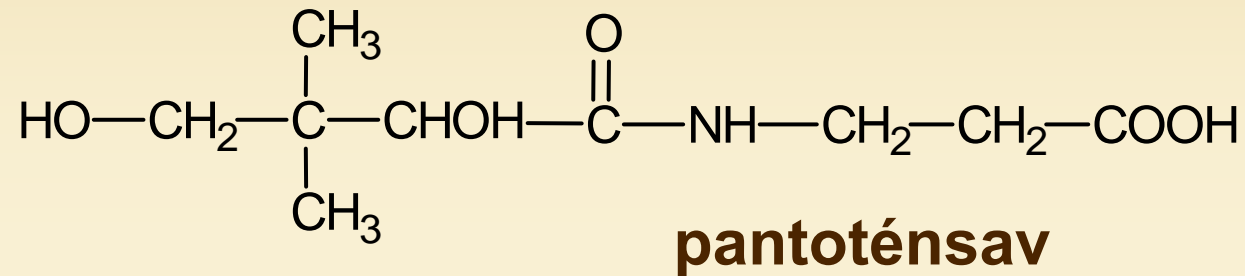
Élesztőgombáknak növekedési faktor.

Szerkezete: pantoinsav β -alaninnal képzett peptidje.

Savas jellegű,
semleges közegben fénynek, oxigénnek
ellenáll,
savak, lúgok inaktiválják.

Pantotenol (pantoténsavnak megfelelő alkohol)

Pantetein (pantoténsav + cisztein dekarboxilezési terméke)

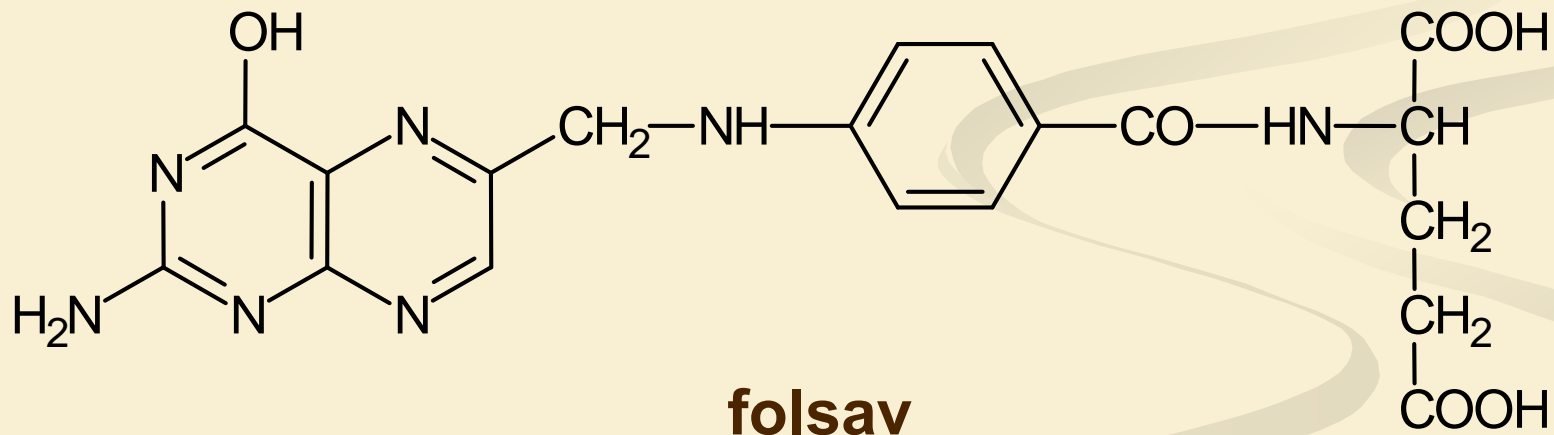
Biológiai szerep:

- **a Co-A alkotórésze. (pantetein + ADP $\longrightarrow$ CoA)**
- **kb. 70 enzim alkotórésze**
acilcsoport átvitel,
szénhidrát-, zsír-, aminosav-lebontás,
zsírsavak, szteroidok, porfirin bioszintézise.

Folsav(csoport) (pteroil-glutaminsav)

Hiány: vészes vérszegénység.

Folsav + B₁₂-vitamin: vörös és fehér vérsejtek,
vérlemezkék képződésének szabályozója.
emésztőrendszer, nyálkahártya
működése.

Szerkezet:

Pteroesav + 1, 3, vagy 7 glutaminsav (első glutaminsav amidkötéssel, többi γ -peptidkötéssel)
↓
p-amino-benzoésav + pteridin származéka

Biológiai szerep:

Pteroil-Glu $\xrightarrow{\text{aszorbinsav}}$ 5,6,7,8-tetrahidro-folsav $\longrightarrow$ folinsav $\longrightarrow$ *szintetázok, transzferázok, izomerázok* koenzimjének alkotórésze.

Előfordulás: máj, vese, hús, gomba, spárga, kelbimbó, zöldségfélék.

Szükséglet: 0,4 mg/nap.

Biotin (H-vitamin)

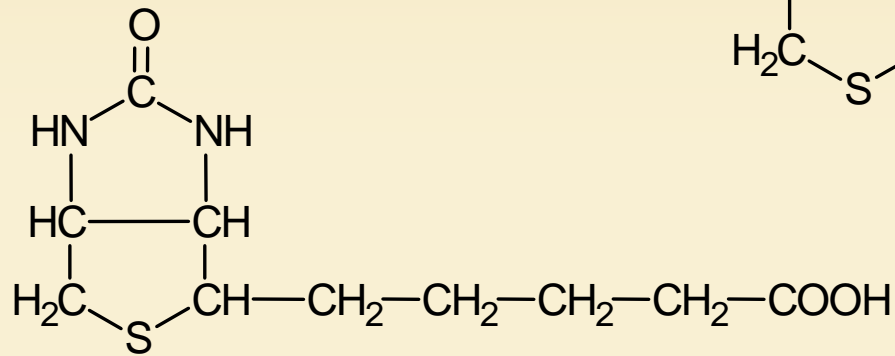
Avitaminózis: étvágytalanság, bőrgyulladás
szőrzetkihullás, bőr elzsírosodása.

Szerkezet:

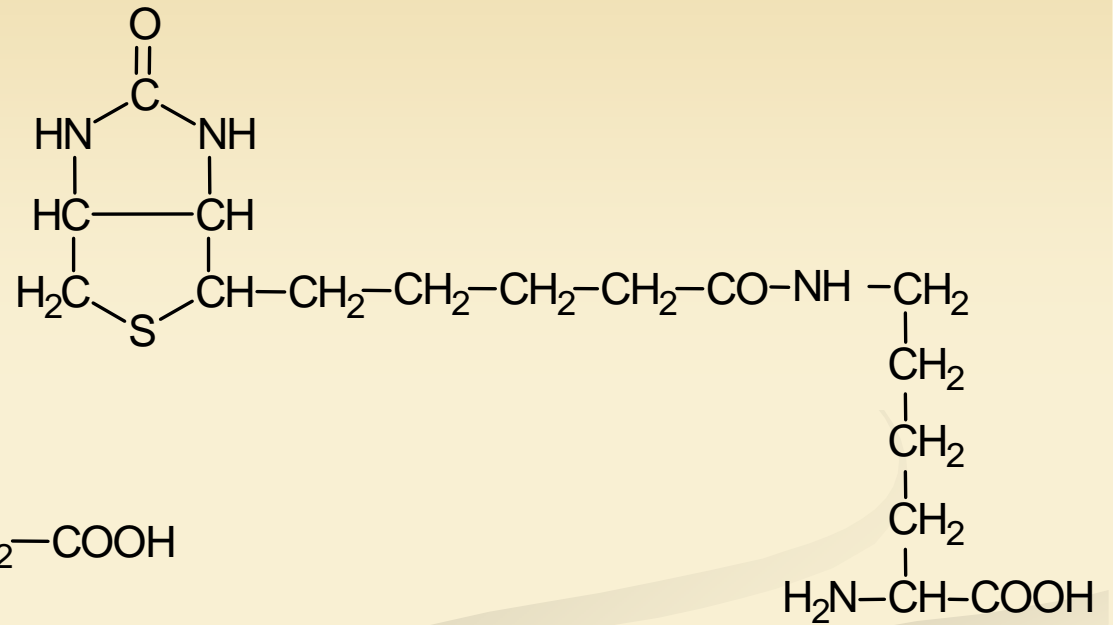
2 öttagú heterogyűrű + valeriánsav oldallánc.

Biocitin: lizinnel képzett savamid.

Biocitin aldehidalakja: biotinál, szintén aktív.

biotin

biocitin

Technológia:

hőre nem érzékeny,

erős savak, lúgok, oxidálószerrek bontják.

Avidin glikoprotein + biotin → avidin-biotin komplex
→ kiürül.

Előfordulás: növényekben szabadon,

állati szövetek, tejtermékek: fehérjékhez kötve,

máj, vese, tej, tojássárgája, szója, zöldségfélék,
dió, élesztő, bélflóra is szintetizálja.

Szükséglet: 100–300 µg/nap.

Biológiai funkciója:

- **enzimfehérjék Lys részéhez kapcsolódik,**
- **biotintartalmú enzimek: szénhidrát- és lipid-anyagcserében: dekarboxilezési, dezaminálási, karboxilálási folyamatokban és szintézisekben.**

B₁₂-vitamin (kobalamin)

Hiány:

- **vészes vérszegénység, idegrendszeri panasz,**
- **vörösvértestek számának csökkenése,**
- **étvágytalanság, gyengeség, emésztési panaszok.**

Biológiai funkció:

- normális növekedés, egészséges idegállapot,
- vérképzés, fehérje-anyagcsere,
- koenzim (esetleg folsavval együtt)
  - ❖ tiaminszintézis
  - ❖ egy C-atomos egységek redukálása
  - ❖ propionsav metabolizmus.

Felszívódás: 60 ezer Da mukopeptid segítségével (gyomorfalban); felszabadítja a B₁₂-vitamint a fehérjekomplexekből.

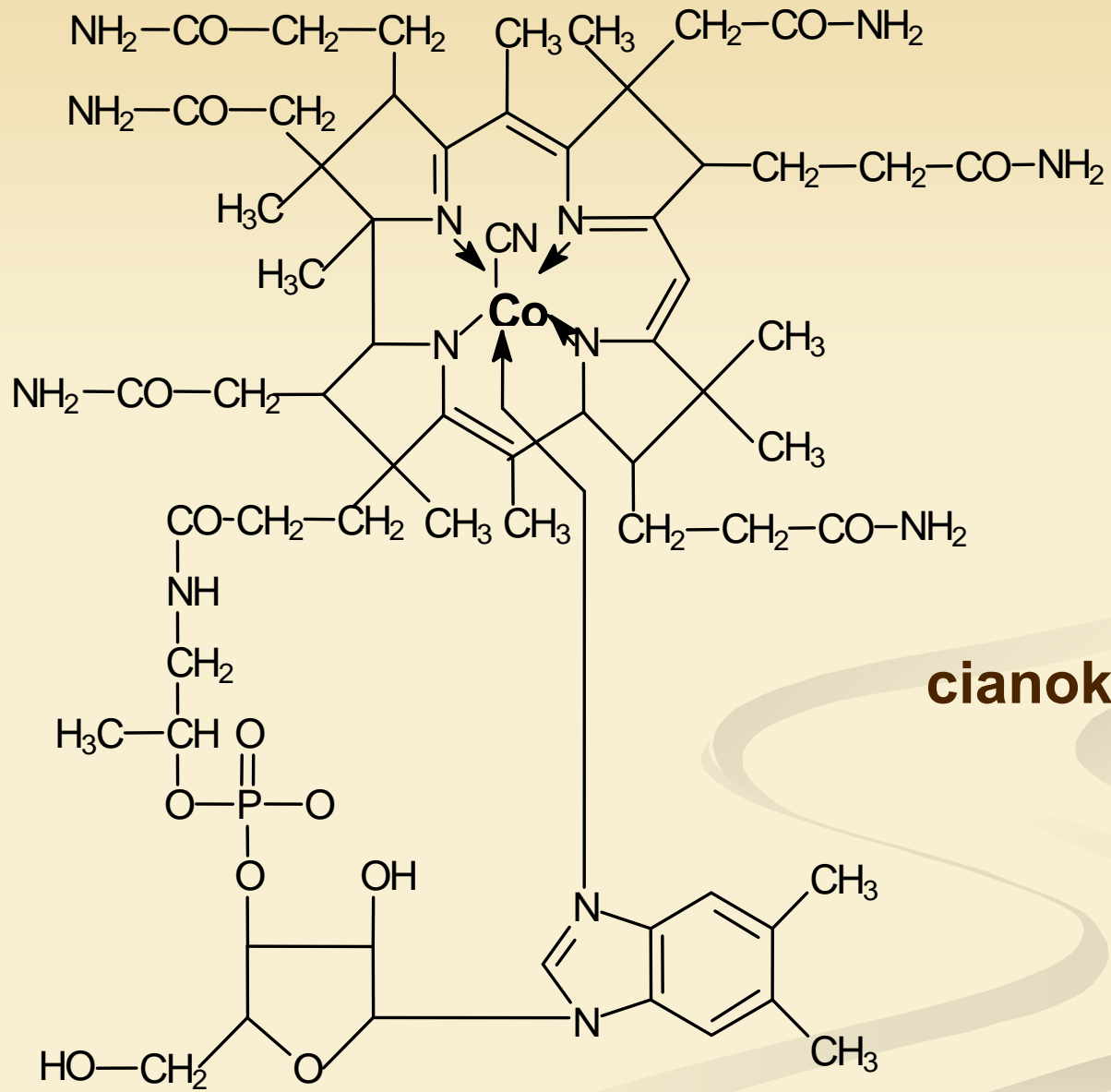

**A porfirinvázhoz hasonló korringyűrű a Co körül,
A Co-hoz vagy 5,6-dimetil-benzimidazol
vagy cianid-, hidroxil, -nitritgyök
kapcsolódik.**

**Mindegyik biológiailag aktív, májban 5-dezoxi-
adenozinnal cserélődnek, adenzil-kobalamin épül
a (ko)enzimbe.**

**B₁₂-vitamint mikroorganizmusok szintetizálják,
növényekben nem fordul elő.**

Napi szükséglet: 3–4 µg.

cianokobalamin

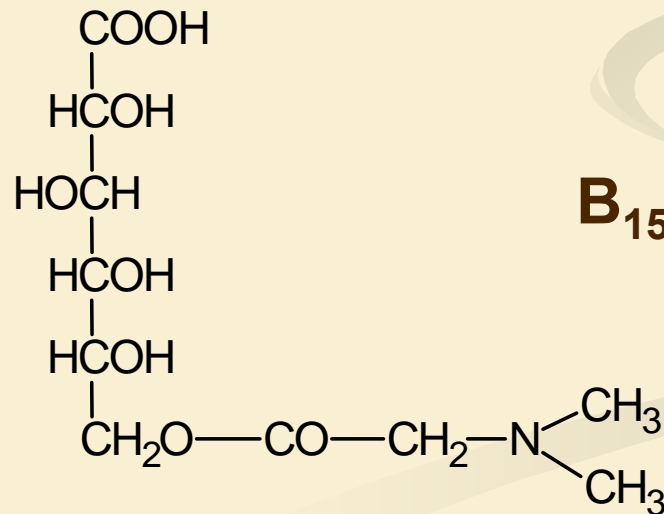
B₁₅-vitamin (pangaminsav)

A szervezet metilezőszere.

Biológiai szerep:

oxigén-anyagcsere elősegítése,
méregtelenítő és lipotróp hatás (megakadályozza a
különféle szervek (máj) elzsírosodását).

Előfordulás: gabonamagvak, máj, élesztő, melasz.

B₁₅-vitamin

U-vitamin (S-metil-metionin)

Biológiai szerep:

- gátolja és gyógyítja a gyomorfekélyt,
- csökkenti a vérszérum zsír- és koleszterinszintjét,
- lipotrop hatású, fontos biokémiai metilezőszer.

Szerkezet: a metionin S atomon metilezett, bázikus jellegű, reakcióképes szulfónium-származéka.

Előállítás: S-adenozin-metioninból (növényekben).

Előfordulás: káposzta, saláta, paradicsom, petrezselyem, spárga, gyümölcsök.

Technológia: főzés → dimetil-szulfid + homoszerin
→ nyers levelek U-vitamin-tartalma nagy.

C-vitamin

Hiány: skorbut (bioflavinokkal együtt)

- általános gyengeség, légszomj,
- zavart szívműködés, izom- és csontfájdalmak,
- fogínyvérzékenység, pontszerű bevérzések a végtagokon, hajszálerek könnyen sérülnek,
- csontok törékenyek, ízületek megduzzadnak,
- sebek nehezen gyógyulnak.

Napjainkban csak: tavaszi fáradtság.

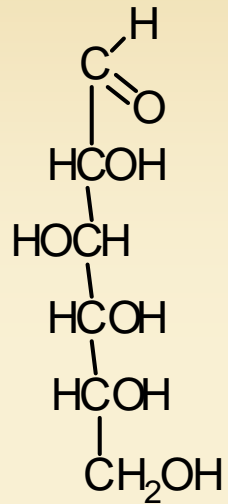
Szerkezete: 2-keto-gulonsav L-konfigurációjú laktonja.

2-keto-gulonsav: vitaminhatású

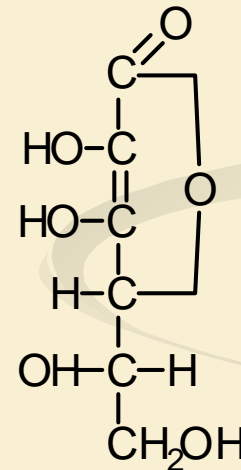
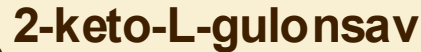
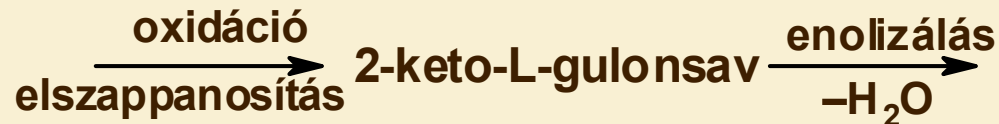
D-askorbinsav: hatása jelentéktelen.

Az aszkorbinsav mesterséges szintézise

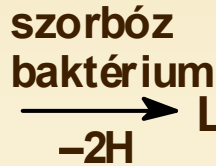
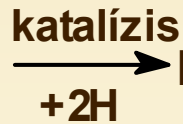
D-glükózból

D-glükóz

L-aszkorbinsav

Dienolcsoport $\longrightarrow$ diketocsoport

aszorbinsav erős redukálószer

Aszorbinsav $\xrightarrow{\text{reverzibilis}}$ dehidro-aszorbinsav (aktív)

ox.

diketo-gulonsav (inaktív)

oxálsav + L-treonsav

Technológia: melegítés, fény, fémnyomok hatására inaktiválódik.

Maillard-reakció $\longrightarrow$ barna színű termék.

Szent-Györgyi Albert (1928): előállítás mellékeséből, majd paprikából.

- savanyú ízű kristályos anyag, pH = 4 fölött bomlik,
- $pK_1 = 4,2$; $pK_2 = 11,6$
- primer OH zsírsavval észtereszíthető → aszkorbil-palmitát zsírdékony antioxidáns,
- sztereoizomerjei: D-aszkorbinsav, D-izoszkorbinsav, L-arabo-aszkorbinsav vitaminhatás nélküli antioxidánsok.

Biológiai hatás:

- **oxidációs-redukciós képesség,**
- **hidrogéndonorként a redukált állapotot tartja fenn,**
- **segíti a vas és a kalcium felszívódását,**
- **mellékvese hormonok szintézise,**
- **szerootonin szövet hormon termelés,**
- **tirozin oxidatív lebontása,**
- **kötőszövetek kollagénjének képződése.**

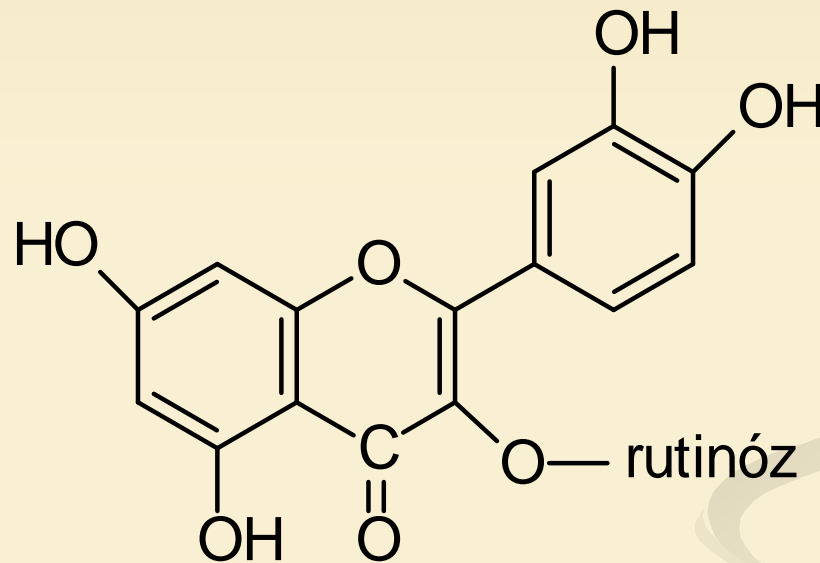
Előfordulás:	mg/100 g
zöldpaprika	150
paradicsom	10–25
káposzta	45–55
feketeribizli	160–180
csipkebogyó	100–400
burgonya	10–20
déligyümölcsök	40–50
állati belső szervek	20–40
tehéntej	15
kecsketej	20

Szükséglet: 45–80 mg

Túlzott fogyasztás → vesekő

Permeabilitást szabályozó vitamin (1936)

P-vitamin, rutin (bioflavonoid-glikozid)

rutin*

Aglikon: három gyűrűből álló flavonol.

Rutinóz: D-glükóz + L-ramnóz β -konfigurációban.

*Ma már nem soroljuk a vitaminok közé.

Egyéb táplálkozási tényezők

Nélkülözhetetlen (esszenciális) aminosavak

Felnőtt ember számára esszenciálisak: fenilalanin, izoleucin, leucin, lizin, metionin, treonin, triptofán, valin.

Állati eredetű fehérje: teljes értékű.

Növényi eredetű fehérje: nem teljes értékű. (lizin-, metionin-, triptofánhiány).

Limitáló aminosav(ak)

Nélkülözhetetlen (esszenciális) zsírsavak

Régebben: **F-vitaminok**

Hiány: bőrkiütés, bőrgyulladás

Linolsav, linolénsav, arachidonsav
2 kettős kötés, 3 kettős kötés, 4 kettős kötés

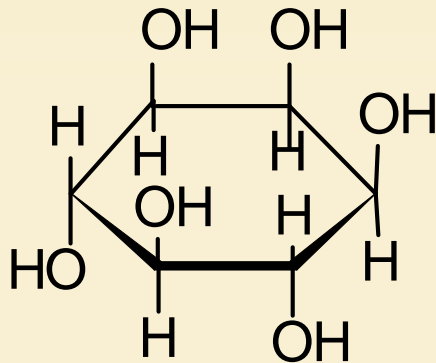
növényi

állati eredetű élelmiszerekben

Biológiai szerep: prosztaglandinok szintézise,
(izomserkentő, illetve gátló hatásúak, erős
vérnyomáscsökkentők).

Inozit:

A máj és a csontvelő normális fejlődéséhez szükséges.

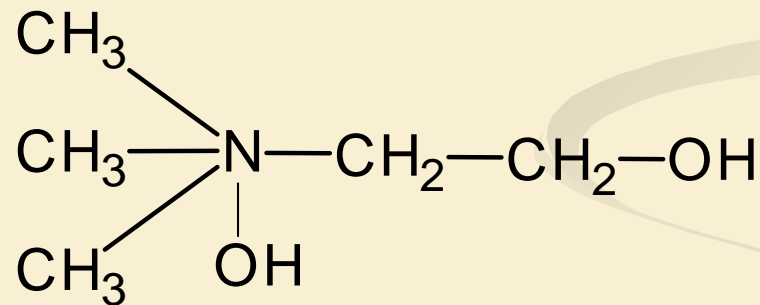
Mioinozit
(hexahidroxi-ciklohexán)
Optikailag inaktív, csak ennek van biológiai hatása.

Fitin: az inozit foszforsav észterének Ca-Mg sója (növényekben szabadon, állati szervekben fehérjékhez, lipoidokhoz kötve).

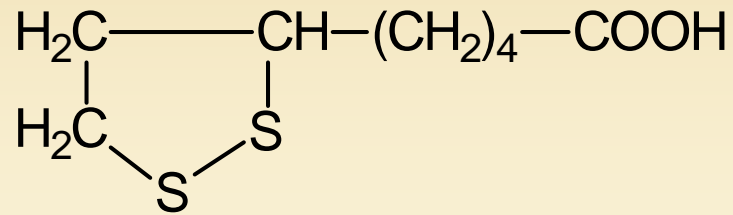
Kolin

Fontos szerepe van a foszfatidok szintézisében.
A szerkezet egyik fontos metil-donora.

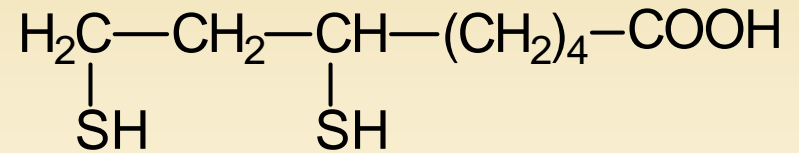
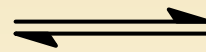
Előfordulás: hal, máj, tojássárgája, olajos magvak.
Az ember tudja szintetizálni.

Liponsav

liponsav

dihidro-liponsav

Ciklikus diszulfid, valeriánsav oldallánccal.

Sok enzim kofaktorának része.

Hidrogénfelvétel: dihidro-liponsav.